

Maria Waloch

TASIEMCZYCE W 2006 ROKU

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2006

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2006

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2006 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz zamieszczonych w wywiadach epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągryzycy.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2006 roku zarejestrowano 158 przypadków inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 0,41 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z roku 2005 (179 przypadków; zapadalność 0,47 na 100 000 mieszkańców) wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce zmniejszyła się o 11,73%.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2006 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I. Najwyższy (1,00) współczynnik zapadalności zarejestrowano w województwie pomorskim: wysoką zapadalność w warmińsko-mazurskim (0,84), kujawsko-pomorskim (0,77) i zachodnio-pomorskim (0,71); niską w śląskim (0,30), dolnośląskim (0,21) i podkarpackim (0,19); najniższą w lubelskim (0,05), podobnie jak w roku 2005.

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2006 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (116 przypadków, 73,42%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (42 przyp., 27,58%). Inwazje tasiemców występowały również często u mężczyzn (76 przyp. 48,10%) jak i u kobiet (82 przyp., 51,90%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2006 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II. Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce najczęściej występowały u osób w wieku 30-39 lat (33 przypadki, 20,89%). Osoby w wieku 50-59 lat (27 przypadków, 17,09%) oraz osoby w wieku 40-49 lat (26 przypadków, 16,45%) stanowiły kolejne co do liczebności grupy chorych na tasiemczyce. Odsetek inwazji wzrastał wraz z wiekiem między 20 a 39 rokiem życia, tj. od 15,19% w grupie wieku 20-29 lat, do 20,89% w grupie 30-39 lat, następnie zmalał do 3,16% w grupie osób powyżej 70 roku życia. Odsetek inwazji u ludzi pomiędzy okresem niemowlęctwa a 19 rokiem życia był niski w granicach od 3,80 % w grupie 0-4 lata do 4,43% w grupie 10-19 lata, przy czym najniższy był w grupie 5-9 lat (1,90%).

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2006 r. Zachorowania wg środowiska i płci oraz zapadalność

Table I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2006 and incidence rate per 100 000 population according to the place of living and sex

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
	Wieś	miasto	mężczyźni	kobiety		
1	2	3	4	5	6	7
1.Dolnośląskie*	1	5	2	4	6	0,21
2.Kujawsko-pomorskie*	5	11	9	7	16	0,77
3.Lubelskie*	1	-	1	-	1	0,05
4.Lubuskie*	1	4	2	3	5	0,50
5.Łódzkie	3	6	4	5	9	0,35
6.Małopolskie*	4	8	5	7	12	0,37
7.Mazowieckie*	8	8	9	7	16	0,31
8.Opolskie	1	4	5	-	5	0,48
9.Podkarpackie*	1	3	4	-	4	0,19
10.Podlaskie*	-	8	2	6	8	0,67
11.Pomorskie	5	17	10	12	22	1,00
12.Śląskie*	3	11	7	7	14	0,30
13.Świętokrzyskie*	2	3	1	4	5	0,39
14.Warmińsko-mazurskie*	2	10	6	6	12	0,84
15.Wielkopolskie*	4	7	6	5	11	0,33
16.Zachodniopomorskie*	1	11	3	9	12	0,71
Liczba	42	116	76	82	158	0,41
Polska %	27,58	73,42	48,10	51,90	100,00	

* po korekcie danych przysłanych do Zakładu Parazytologii Lekarskiej NIZP PZH z danymi umieszczonymi w wywiadach przysłanych do Zakładu Epidemiologii NIZP PZH

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2006 r. Zachorowania wg wieku chorych

Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2006 according to the age of patients

Grupy wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	6	3,80
5-9	3	1,90
10-14	7	4,43
15-19	7	4,43
20-29	24	15,19
30-39	33	20,89
40-49	26	16,45
50-59	27	17,09
60-69	20	12,66
70+	5	3,16
Razem	158	100,00

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 141 przypadków tasiemczyc jelitowych, tj. 89,24% ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (97 przypadków, tj. 68,79% przypadków potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi; zapadalność 0,25 na 100 000 mieszkańców). Inwazje *T. solium* stwierdzono u 4 chorych (2,84%, wykrytych przypadków); zapadalność 0,005. Współczynnik zapadalności na tasiemczycę *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim poziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: podkarpackiego, podlaskiego (2 przypadki) oraz zachodniopomorskiego. Zarażenia *Taenia species* zanotowano u 39 osób (27,66% ogółu potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,10). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, wykryto inwazję *Diphyllobothrium latum* u jednej osoby w województwie zachodniopomorskim (0,71% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,003).

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2006 r. wg rozpoznanego gatunku tasiemca w poszczególnych województwach

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2006 confirmed by laboratory examinations in particular provinces

Województwo	Gatunek tasiemca				Razem
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia solium</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Diphyllobothrium latum</i>	
1	2	3	4	5	6
1.Dolnośląskie	1	-	5	-	6
2.Kujawsko-pomorskie	8	-	8	-	16
3.Lubelskie	1	-	-	-	1
4.Lubuskie	3	-	-	-	3
5.Łódzkie	7	-	2	-	9
6.Małopolskie	10	-	2	-	12
7.Mazowieckie	9	-	6	-	15
8.Opolskie	4	-	1	-	5
9.Podkarpackie	-	1	3	-	4
10.Podlaskie	2	2	-	-	4
11.Pomorskie	15	-	-	-	15
12.Śląskie	9	-	5	-	14
13.Świętokrzyskie	3	-	2	-	5
14.Warmińsko-mazurskie	8	-	2	-	10
15.Wielkopolskie	10	-	-	-	10
16.Zachodniopomorskie	7	1	3	1	12
Liczba	97	4	39	1	141
Polska %	68,79	2,84	27,66	0,71	100

W 2006 r. odsetek tasiemczyc, które zgłoszono bez rozpoznania laboratoryjnego w sześciu województwach wyniósł 10,76% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Najwyższy odsetek nierozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwach podlaskim (50%) i lubuskim (40%), najniższy w mazowieckim (6,25%). W pomorskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim wynosił odpowiednio 34,09%, 16,67% i 9,09%.

Tabela IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2006 r. zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego wg województw

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2006 registered without species identification according to provinces

Województwo	Liczba	Procent*
Lubuskie	2	40
Mazowieckie	1	6,25
Podlaskie	4	50
Pomorskie	7	34,09
Warmińsko-mazurskie	2	16,67
Wielkopolskie	1	9,09
Razem	17	10,76**

* - Odsetek ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

** - Odsetek ogólnej liczby przypadków

Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 56 przypadków, tj. 35,44% ogólnej liczby przypadków. Zanotowano jej spadek w porównaniu do wartości z roku 2005 (66 przypadków, 36,87%).

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce zarejestrowano w 2006 r. w jedenastu województwach 64 przypadki bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,17) i jeden przypadek

Tabela V. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica) u ludzi w Polsce w 2006 r. wg środowiska i płci

Table V. Larval cestode infections (echinococcosis) in humans in Poland in 2006 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica					zapadalność na 100 000
	wieś		miasto		razem	
	K	M	K	M		
1	2	3	4	5	6	7
Dolnośląskie	-	-	1	-	1	0,03
Kujawsko-pomorskie*	-	-	-	1	1	0,05
Lubelskie	4	1	-	-	5	0,23
Łódzkie	1	-	1	-	2	0,08
Mazowieckie	16	1	1	3	21	0,41
Podkarpackie*	-	-	1	-	1	0,05
Podlaskie	-	2	12	2	16	1,34
Pomorskie	-	-	2	-	2	0,08
Warmińsko-mazurskie	4	3	2	1	10	0,70
Wielkopolskie*	-	2	1	1	4	0,12
Zachodnio-pomorskie	-	1**	-	1**	2**	0,12
Liczba	25	10	21	9	65	0,17
Polska %	38,46	15,38	32,31	13,85	100,00	

* dane uzyskane z Zakładu Epidemiologii NIZP PZH

** *Echinococcus multilocularis*

K-kobiety, M-mężczyźni

wywołany przez *Echinococcus multilocularis* (zapadalność 0,003). Zarejestrowano jeden przypadek wągryzcy (zapadalność 0,003) w województwie kujawsko-pomorskim.

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2006 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Występowanie zachorowań na bąblowicę było większe na wsi (35 przyp. 53,85%) niż w mieście (30 przyp. 46,15%). W obu tych środowiskach częściej chorowały kobiety (46 przyp. 70,77%) niż mężczyźni (19 przyp. 29,23%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie trzech województw: mazowieckiego (21 przyp. 32,31%; zapadalność 0,41), podlaskiego (16 przyp. 24,62%; zapadalność 1,34) oraz warmińsko-mazurskiego (10 przypadków, 15,38%; zapadalność 0,70).

Zaniepokojenie budzi fakt, że od kilku lat zwiększa się liczba województw, z których przysyłane do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego (NIZP) PZH zestawienia tasiemczyc przygotowane przez Pracownie Parazytologiczne Wojewódzkich Stacji San-Epid nie są zgodne z danymi nadesłanymi przez Nadzór Epidemiologiczny Wojewódzkich Stacji San-Epid. W roku 2005 było to 11 województw, a w 2006 r. 13. Niezgodności w nadesłanych do Zakładu Epidemiologii NIZP PZH danych dotyczyły liczby zgłaszanych przypadków, wieku chorych, pochodzenia środowiskowego chorych oraz braku informacji o zarejestrowanych tasiemczycach tkankowych oraz wągryzcy.

M. Waloch

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2006

SUMMARY

In the year 2006, 158 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 97 were caused by *Taenia saginata*, 4 by *T. solium*, 39 by *Taenia sp.*, 1 by *Diphyllobothrium latum*. Moreover, 65 cases of cystic echinococcosis were also registered.

The obtained results confirmed decreasing frequency of intestinal cestodoses in Poland.

Adres autorki:

mgr Maria Waloch

Zakład Parazytologii Lekarskiej

Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa